HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER)

YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (03.04.2020)

Kesin Olgu: *Türkiye (18135) Dünya (*896.450 *)* ***Ölüm:*** *Türkiye (356), Dünya (*45.526*)*

DSÖ Risk Değerlendirmesi: *Küresel seviye - Çok Yüksek*

Günün HASUDER Önerisi

Sağlık Çalışanlarının Sağlığı ve İş Güvenliği önemlidir!

Sağlık çalışanlarının korunması devletin ve sağlık kurumu yöneticilerinin görevidir. Kişisel koruyucu eksikliklerinin giderilmesi ve kişisel koruyucuların doğru kullanılması ile ilgili gereklilikler ivedilikle sağlanmalıdır. Sağlıkta şiddetle ilgili yasal ve fiili önlemler vakit geçirmeden alınmalıdır.

Dünyadan Haberler

- ***DSÖ Durum Raporu-73*** **(WHO Situation Report-73)**
- Son 24 saatte hiçbir yeni ülkede/bölgede vaka bildirilmedi.
- DSÖ, COVID-19'u önlediğini, tanı koyduğunu veya tedavi ettiğini iddia eden sahte tıbbi ürünlere karşı tüketicileri, sağlık uzmanlarını ve sağlık yetkililerini uyarmak amacıyla "Tıbbi Ürün Uyarısı" yayınladı. Burada
- DSÖ, sürveyans ve yanıt kapasitelerini artırmak için gezici sağlık ekipleri, kişisel koruyucu ekipman ve laboratuvar test kitleri sağlayarak Irak'a destek olmaktadır. Burada
- DSÖ, birçok faaliyet alanında dünyanın dört bir yanındaki hükümetler ve ortaklarla birlikte çalışmaktadır:
    - İhtiyaç değerlendirmeleri yapmak
    - Sağlık profesyonelleri için el dezenfektanları ve maskeler sağlamak
    - COVID-19 hastalarının klinik yönetimi konusunda eğitim vermek
    - Yerel medya kuruluşları ile işbirliği yapmak ve farkındalık artırma faaliyetleri yürütmek
    - Test kitleri dağıtmak
    - Simülasyon aktiviteleri yapmak
    - DSÖ lojistik merkezleri aracılığıyla kişisel koruyucu ekipmanların nakliyesini yapmak.
    - Örnek olarak, DSÖ Avrupa Bölgesi'nin Kırgızistan'daki faaliyetleri burada
- Salgının ilerledikçe COVID-19 virüsünün bulaş yollarıyla ilgili bilgilerimiz artmaktadır:
    1. **Semptomatik bulaş:** COVID-19 temel olarak semptomatik kişilerden solunum damlacıkları, enfekte kişilerle doğrudan temas veya kontamine nesneler ve yüzeylerle temas ile bulaşmaktadır. Bulaşın hastalık seyrinin başlarında (semptomların başlamasından sonraki ilk 3 gün içinde) en yüksek olduğu gösterilmiştir.

2. **Pre-semptomatik bulaş**: COVID-19 ile enfekte olmuş kişilerin önemli semptomlar gelişmeden virüsü bulaştırabilmeleri mümkündür (inkübasyon periyodu içinde).
3. **Asemptomatik bulaş**: Virüsün semptom geliştirmeyen bir kişiden bulaşmasını ifade eder. Bugüne kadar, asemptomatik bulaş raporlanmamış olmakla birlikte bu, meydana gelme olasılığını dışlamaz.

- ***ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)***
  - "Araştırılan Kişi ve Vaka Bildirim Formu" yayımlandı (01.04.2020). Kaynak
  - "Seyahat-İlişkili COVID-19 Maruz Kalımı Sonrası Halk Sağlığı Önerileri" güncellendi (01.04.2020). Kaynak
  - "Sağlık Kurumlarında Olası/Kesin COVID-19 Vakaları için Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Önerileri" güncellendi (01.04.2020). Kaynak
  - "Toplum-İlişkili Maruz Kalım için Halk Sağlığı Önerileri" güncellendi (01.04.2020). Kaynak
  - "COVID-19 ile İlgili Numune Alma ve İşleme Süreci için Laboratuvar Biyogüvenlik Önlemleri" güncellendi (31.03.2020). Kaynak
  - "Kesin COVID-19 Vakaları için Geçici Vaka Yönetim Rehberi" güncellendi (30.03.2020). Kaynak
  - "Ayaktan Hemodiyaliz Merkezlerindeki Olası/Kesin COVID-19 Vakaları için Geçici Enfeksiyon Koruma ve Kontrol Rehberi" yayınlandı (30.03.2020) Kaynak

- ***Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)***
  - Avrupa Birliği ve Avrupa Çevre Ajansı'nda COVID-19 için hızlı tanı testlerinin durumunu açıklayan bir rapor yayınlandı (01.04.2020). Kaynak
  - Sağlık kurumlarında COVID-19 için enfeksiyon koruma ve kontrol ve hazırlıklı olma rehberi güncellendi (31.03.2020). Kaynak
  - Temaslı takibi ile ilgili rehber güncellendi (31.03.2020). Kaynak
  - Olası/Kesin COVID-19 vakalarının evde bakımı ile ilgili enfeksiyon koruma ve kontrol önerileri yayınlandı (30.03.2020). Kaynak

Türkiye'den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Fatalite Hızı (%)
02/04/2020	18.757	13,09	2.456	18.135	79	356	1,96

Pozitiflik % = Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı x 100
Fatalite Hızı % = Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı x 100 Kaynak

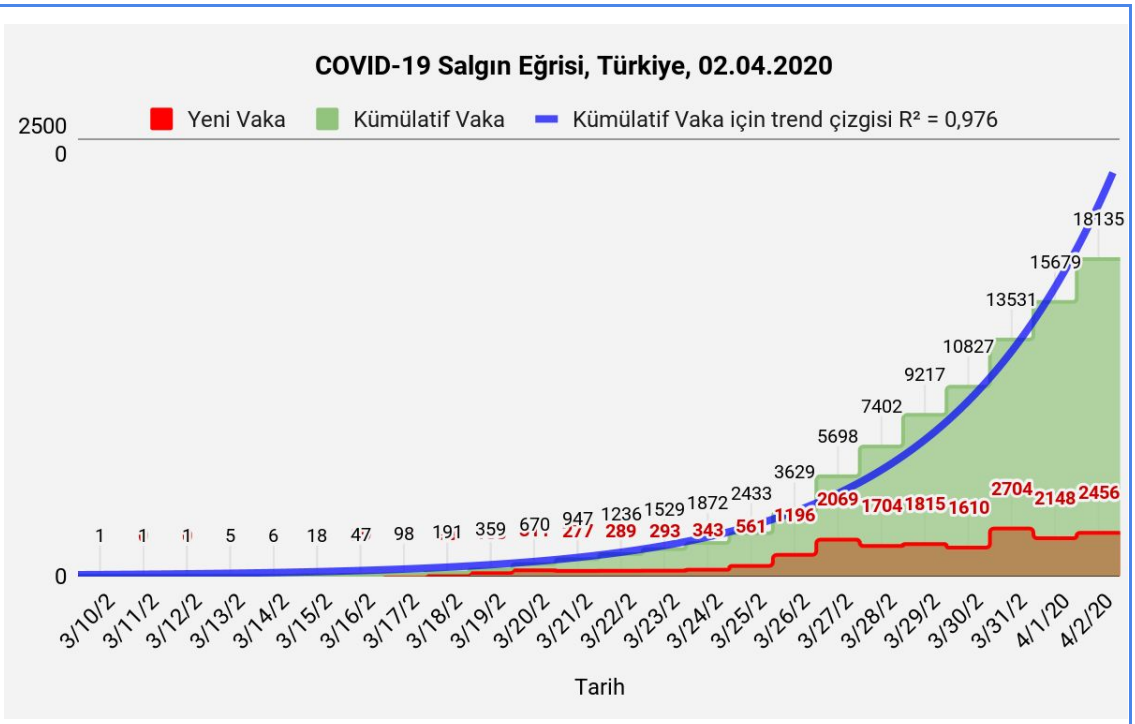

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (02.04.2020)

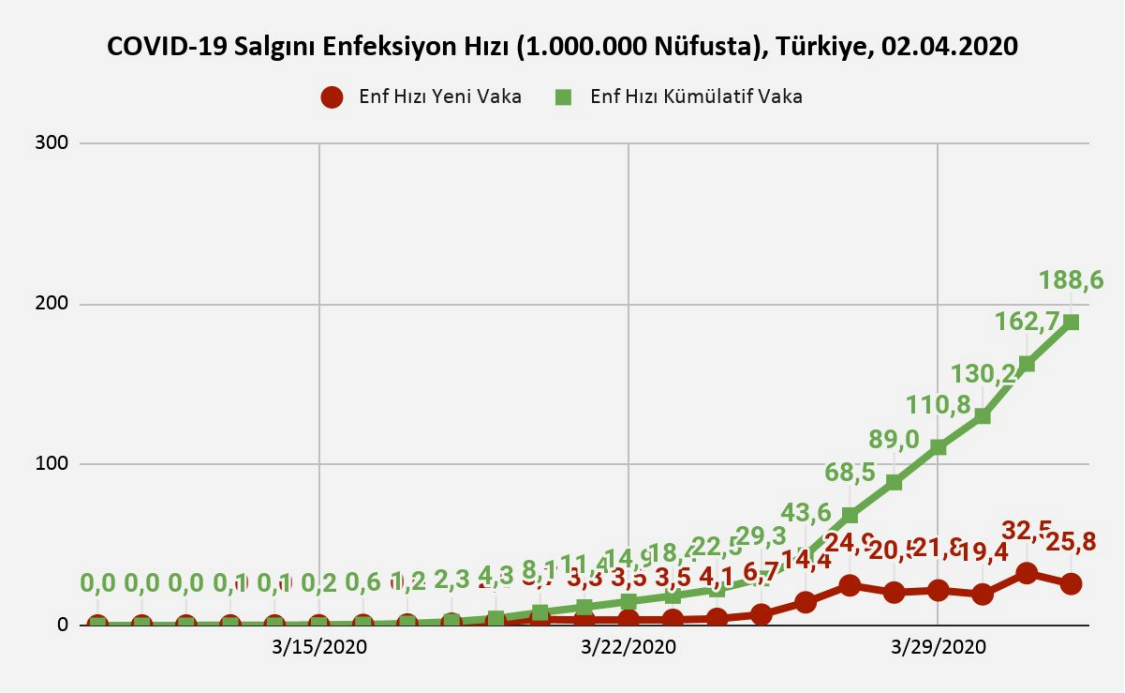

HASUDER tarafından hazırlanmıştır. (02.04.2020)
Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000
Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

T.C. Sağlık Bakanlığı (SB)

- SB COVID-19 rehberini güncelledi. Yeni rehberde aşağıdaki başlıklarda güncellemeler yapıldı:
    - Laboratuvar tanı testleri
    - Vaka takip algoritması
    - Evde hasta izlemi
    - Ambulans ile hasta nakli
    - Tedavi
    - COVID-19 hastalarinda taburculuk ve izolasyon kurallari
    - Teması olan sağlık çalışanlarının değerlendirilmesi
    - Morg ve defin hizmetleri (02.04.2020) Kaynak

Cumhurbaşkanlığı

Sn Cumhurbaşkanı 2682 yataklı İkitelli Şehir Hastanesini'nin ilk etabını 20 Nisan'da hizmete başlayacağını duyurdu (02.04.2020). Kaynak

T.C. Milli Savunma Bakanlığı (MSB)

- Bakanlık, ihtiyaç sahibi Şehit ve Gazi aileleri ile 65 yaş üzeri sivil vatandaşlarımıza yaşam malzemesi dağıtıldığını duyurdu (02.0.2020). Kaynak

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)

- Türkiye'de koronavirüs tedbirleri kapsamında eğitime ara verilmesinin ardından, Bakanlığın yürüttüğü çalışmalarla kısa sürede 3 yeni televizyon kanalı ve kapasitesi artırılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden 18 milyonun üzerinde öğrenci için uzaktan eğitime başlandığını duyurdu (01.0.2020). Kaynak

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Sn Bakan, yeni tip koronavirüs ile mücadelede Sosyal Güvenlik Kurumu tedbirleri kapsamında,
    - Kronik hastaların 1 Ocak ve sonrasında süresi dolan sağlık raporları ve reçetelerinin ikinci bir duyuruya kadar geçerli olacağını,
    - Yeni düzenlemeyle, 1 Ocak ve 1 Mart tarihleri arasında raporları sona eren kronik hastaların da herhangi bir mağduriyet yaşamayacağını
    - Daha önce **bir aylık verilen ilaçların da üç aylık** olarak verilebileceğini belirtti.(02.0.2020). Kaynak

Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK)

- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı Ebubekir Şahin, yardımcılarıyla birlikte ulusal bazda yayın yapan televizyonların genel müdürleri ve üst düzey yöneticileriyle "Koronavirüs Salgını Döneminde Yayıncılık" temalı görüşme videokonferans toplantısında bir araya geldi. Şahin "Uzmanlar gerçekten uzman olmalı. Geçenlerde izledim bir gazeteci arkadaş sabah Suriye'yi, İdlib'i yorumluyor, öğlen ekonomiyi akşam da sağlığı… Bu böyle olmamalı" diyen RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin, özellikle ekranlara çıkarılan konukların özenle seçilmesi gerektiğine vurgu yaptı (02.02.2020). Kaynak

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi, risk gruplarında yer alan sağlık çalışanları için hiçbir düzenleme yapılmadığı uyarısında bulunarak, COVID-19 pandemisi ile mücadele eden sağlık çalışanlarının korunabilmesi için ivedilikle risk değerlendirmesi yapılmasını ve sağlık çalışanlarının çalışma yer ve saatlerinin buna göre yeniden düzenlenmesini istedi (02.02.2020). Kaynak

İstanbul Tabip Odası

- İstanbul Tabip Odası (İTO), özel hastanelerde çalışan sağlık çalışanlarından topladığı bilgilere göre Korona Günlerinde İstanbul'da Sağlık-2 Korona Raporu'nda,
- 02 Nisan 2020 günü itibarı ile İstanbul'daki özel hastanelerde;
    - Kesin ya da şüpheli/olası Covid-19 tanısıyla yatırılarak izlenen/tedavi edilen hasta sayısı binin üzerinde,
    - Kesin ya da şüpheli/olası Covid-19 tanısıyla yoğun bakım ünitelerine yatırılan vaka sayısı yüz civarında,
    - Enfekte olan hekim sayısı yüzün, sağlık çalışanı sayısı ise iki yüzün üzerindedir.
- Covid-19 pandemisi sürecinde kadrosunda göğüs hastalıkları, iç hastalıkları ve enfeksiyon hastalıkları uzmanlarından ikisini bulunduran hastaneler pandemi hastanesi ilan edilmiştir.
- Özel hastanelerde de kişisel koruyucu malzeme eksikliği bulunmaktadır.
- Özel hastanelerde sadece Sağlık Bakanlığı'nın belirlediği merkezlere gönderilen testlerden ve yoğun bakım yatışlarından ücret alınmamaktadır. Bunun dışındaki tüm işlemlerden pandemi öncesindeki gibi ücret alınmaya devam edilmektedir. (Bazı özel sigortalar kesin tanı almayan vakaların ücretini karşılamaktadır.)
- Özetle; 02 Nisan 2020 günü itibarı ile İstanbul'daki özel hastanelerde Covid-19 pandemisiyle mücadelede büyük bir kaos ve yetmezlik yaşanmakta olduğunu belirtmiş ve önerilerde bulunmuştur (02.02.2020). Kaynak

İzmir Tabip Odası

- Sağlık çalışanları, İzmir Tabip Odası'na, kişisel koruyucu malzeme temininde (maske, eldiven, gözlük, önlük vb.) sıkıntı yaşandığı, günlük malzeme kullanma sınırlaması getirildiğini, kullanılan malzemelerin yeterli olmadığı veya niteliksel açısından sorunlu olduğu, el antiseptiklerinin yeterli olmamaktadır.
- Covid-19 salgını nedeniyle kamu veya özel sağlık kuruluşlarında görev alan sağlık çalışanlarının, çalışma ortamındaki riskleri çalıştığı birim amirine bildirmesi, gerekli önlemlerin alınmasını talep etmesi, gerekli önlemler alınmadığı takdirde "çalışmaktan kaçınma" hakkını kullanabileceğini bildirmesinin önemli olduğunu, bu konuda hazırlanmış dilekçe örneğini paylaşmıştır (02.02.2020). Kaynak

Sağlık ve Sosyal Hizmet Çalışanları Sendikası (SES)

- Sağlık ve Sosyal Hizmet Çalışanları Sendikası, 60 İlde 304 hastanede yaptığı anketin sonuçlarına göre:
    - **Hastanelerin;**

        - N95 maske %17'sinde hiç yok, %71'inde var ama yeterli sayıda değil,
        - Cerrahi maske %68'inde yeterli değil,
        - Eldiven sayısı her üç kurumdan birinde yeterli değil,
        - Yüz koruyucu siperlik kurumların %40'ında hiç yok, %45'inde var ama yeterli sayıda değil,
        - Gözlük kurumların %20'sinde hiç yok, %68'inde var ama yeterli sayıda değil,
        - Önlük sayısı %68'inde yeterli sayıda değil,
        - Sıvı geçirimsiz tek kullanımlık önlük hastanelerin %34'ünde hiç yok, %57'sinde var ama yeterli değil,
        - Tek kullanımlık tulum hastanelerin %39'unda hiç yok, %48'inde var ama yeterli değildir.
        - %58'inde hale el dezenfaktanın yeterli değil,
        - %44'ünde yer yüzeyi dezenfaktanının yeterli değil,
        - %77'sinde alkolllü mendilin hiç bulunmamaktadır.
    - **Hastanelerin;**
        - %29'unda tüm hastanede triaj uygulamasına geçilmiş,
        - %43'ünde Covid-19 için özel başvuru yerleri ayrılmış,
        - %58'inde sadece acillerde triaj söz konusu,
        - %8'i rutin olarak çalışmaya devam etmektedir.
        - %61'inde halen hasta/hasta yakını ile sağlık çalışanlarının girişleri ayrı değil,
        - %6'sı girişleri tamamen ayırmıştır.
        - %54'ünde Covid-19 kuşkulu olguların ayrı bir girişten kabul edilmekte,
    - **Hastanelerin yaptığı eğitimler;**
        - %26'sında Covid-19 ile ilgili,
        - %20'sinde el hijyeni ile ilgili,
        - %48'inde solunumsal hijyene yönelik,
        - %27'sinde KKD kullanımı ile ilgili,
        - %44'ünde salgın aşamalarına göre sağlık kurumlarında yapılacak düzenmelere ilişkin,
        - %32'inde triaj prosedürleri ile ilgili,
        - %39'unda karantinadaki hastalarla nasıl çalışılacağına ilişkin,
        - %35'inde izolasyondaki hastaların yerleştirilmesi ve taşınmasıyla ilgili,
        - %40'ında salgına ilişkin birimerde göreve yeni başlayacaklarla ilgili eğitimler yapılmamıştır.
    - **Hastanelerde çalışan riskli sağlık çalışanlarına yönelik düzenlemeler;**
        - %84'ünde ulaşıma ilişkin düzenleme,
        - %42'sinde yemek-beslenmeye yönelik düzenleme,
        - %57'sinde giysilerin hastane çamaşırhanesinde yıkmaya yönelik düzenleme yapılmamıştır (31.03.2020). Kaynak

HASUDER'den Haberler

- HASUDER Çocuk Sağlığı Çalışma Grubu tarafından hazırlanan "COVID-19 ve Emzirme" web sitemizde yayınlanmıştır. Okumak için
- Evde COVID-19 hastası izlemini kolaylaştıracak algoritma web sitemize eklenmiştir. Erişim için
- Evde temaslı izlemini kolaylaştıracak algoritma web sitemize eklenmiştir. Erişim için

- Huzurevleri ve Bakımevlerinde COVID-19'un Önlenmesi ve Kontrolüne İlişkin Kontrol Listesi web sitemize eklenmiştir. Erişim için
- Prof. Dr. Kayıhan Pala Halk TV'nin konuğu oldu. İzlemek için

Okuma Önerisi

COVID-19 mortalitesi ile sağlık kaynaklarının kullanılabilirliği arasındaki potansiyel ilişki

Çin'in farklı bölgelerinde COVID-19'un mortalitesindeki farklılıkların nedeni incelendiğinde, salgının hızla arttığı bölgelerde kaynakların yetersizliğine yol açması olumsuz sağlık sonuçlarıyla ilişkili bulunmuş. Dolayısıyla COVID-19 salgınındaki mortalitenin sağlık kaynakları üzerindeki yük ile ilişkili olduğu belirtilmiş. Bu bağlamda Çin hükümetinin; salgının merkez üssünde tıbbi malzeme ile ilgili lojistik engelleri kaldırma, yeni yerel tıbbı tesisler inşa etme ve teslimatları hızlandırma girişimlerinin salgınla yeni mücadeleye başlayan ülkelerce dikkate alınması önerilmekte.

Ji, Y. et al. Potential Association Between COVID-19 Mortality And Healthcare Resource Availability. Lancet Global Health, 2020. 8 (4):e480. https://doi.org/10.1016/S2214-109X(20)30068-1

Wuhan Çin'de ölen ve iyileşen COVID-19 olgularının klinik özellikleri

Wuhan'daki iki üçüncü basamak hastanede COVID-19 nedeniyle hayatını kaybeden 109 hasta ile iyileşen 116 hastayı karşılaştıran bir araştırma; ölenlerin daha yaşlı, daha fazla altta yatan hastalığa sahip olduğunu, ayrıca başvuru sırasında daha fazla dispne varlığı ve balgam olduğunu bulmuşlar. Araştırmada ayrıca hemogram bulguları ve olumsuz sağlık çıktıları varlığı da karşılaştırılmış.

Deng, Y. et al. Clinical characteristics of fatal and recovered cases of coronavirus disease 2019 (COVID-19) in Wuhan, China. doi: 10.1097 / CM9.0000000000000824

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Erdem Erkoyun, Uzm. Dr. Ayşe Gülsen Teker, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban ve Arş. Gör. Hanife Ece Erik tarafından hazırlanmıştır.*